

**СТАНОВИЩЕ
НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

по конституционно дело N32 от 1995г

С определение от 11 януари 1996г. Конституционният съд е конституирал като заинтересована страна Министерския съвет по дело N 32 от 1995г. Предметът на делото засяга искането за обявяване за противоконституционна разпоредбата на чл.90а от Закона за наследството, в частта, в която е предвидено, че завещание, съставено след включване в трудово-кооперативни земеделски стопанства или други образувани въз основа на тях селскостопански организации на имоти на кооператори, собствеността върху които се възстановява по чл.10, ал.1 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи /ЗСПЗЗ/ няма действие за тези имоти. Твърди се, че разпоредбата на чл.90а от Закона за наследството противоречи на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията.

Според Министерски съвет няма основания да се счита, че нормата е противоконституционна.

Паралелният прочит на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията и чл.90а от Закона за наследството, говорят, че тъкмо чрез новелите на ЗН от 1992г се постига конституционно гарантираното равно и неприкосновено право на наследяване на земите по чл.10, ал.1 от ЗСПЗЗ. Връщайки се към времето, когато бяха направени измененията на Закона за наследството, като основен мотив тогава беше посочено, че за земеделските земи, включени в ТКЗС или други образувани въз основа на тях селскостопански организации, собствениците им са осъществявали така наречената „*nuda proprietas*“. Цялата идеология на ЗСПЗЗ е насочена към **отчитането на фактическото състояние**, че

притежателите на земеделски земи не са могли да извършват никакви действия, легитимирайки се като собственици. Законът цели да **възстанови**/отразено в самото заглавие на акта/възможностите на собствениците, така както са били преди образуването на ТКЗС и образуваните въз основа на тях селскостопански организации. Законът за наследството от своя страна в частта му на чл.90а,91 и 91а просто **провежда докрай идеята на ЗСПЗЗ в съпътстващите възстановяването гражданскоправни последици**. Без формално да губят правото си на собственост възстановяващите субекти по нормата на чл.10, ал.1 от ЗСПЗЗ не са могли да го упражняват. Това важи за цялата класическа триада-**владение, ползване, разпореждане**.

Завещанието като израз на точно определена воля се базира именно на разпореждането. Изрично в чл.13 от Закона за наследството се казва, че „Всяко лице, което е навършило 18 години и което не е поставено под пълно запрещение поради слабоумие и е способно да действа разумно може да се **разпорежда** със своето имущество за след смъртта си чрез завещание“. Следователно, **възможността за разпореждането е един от разпознавателните критерии** за изразяването на валидна правна воля на завещателя. Тъкмо това той **не е могъл** да прави със своята „*nuda proprietas*“ включена в ТКЗС или образувани въз основа на тях селскостопански организации. Несъществуването на възможността да упражнява собствеността върху имота си, **опорочава de facto и самата воля** на завещателя. Как би могъл да „действа разумно“ преценявайки ефекта от действията си, знаейки че завещателния акт не би променил нищо в съществуващата правна и фактическа действителност? Нищо и в нормативната уредба не е подсказвало обратен извод.

Както може да се заключи от прочита на атакувания текст -чл.90а от ЗН законодателят е имал предвид и валидирането именно на разпоредителните действия с имотите по чл.10, ал.1 ЗСПЗЗ- „завещание и продажба“. Главният прокурор възразява само срещу присъствието на завещанието, и необяснимо защо, ако се следва логиката на неговото предложение оставя продажбата. Същото важи и за визирания в чл.91а отказ от наследство. При еднакви по същество хипотези, родеещи се с

правните възможности на разпореждането се атакува само завещателното разпореждане. В такъв случай би се създал различен правен режим, който наистина застрашава равноправието на гражданскоправните субекти, попадащи в кръга на нормата на чл.10, ал.1 от ЗСПЗЗ.

Поради изложените съображения, считаме че искането за обявяване на противоконституционен текстът на чл.90а от Закона за наследството в частта му относно завещанието на наследство, съставено и извършено след включване в ТКЗС или други образувани въз основа на тях селскостопански организации на имоти на кооператори, собствеността върху които се възстановява по чл.10, ал.1 от ЗСПЗЗ, следва да се отхвърли.

МИНИСТЪР - ПРЕДСЕДАТЕЛ: /

Жан Виденов